

zodanige maatregelen moeten worden genomen, dat de aanstaande Algemene Synode een zuivere vertegenwoordiging zou bieden.

Dit advies stuitte op fel verzet met name van de kant van de moderneren. Zij wezen erop dat de in dit advies voorgestelde synode tot uitsluiting van de moderneren zou leiden. In de commissie was men overtuigd van de noodzaak de band tussen kerk en staat door te snijden, zodat de kerk de vrije beschikking zou krijgen over de haar rechtens toekomende fondsen. Van moderne zijde werd aangedrongen op zo spoedig mogelijke regeling hiervan vanwege het gevaar dat de moderneren en evangelischen de kerk uit zouden worden gedreven, voordat de financiële belangen geregeld waren.

Uit de discussies blijkt telkens hoezeer men aan evangelische en moderne zijde bevreesd was voor de orthodoxie. Zij hadden geen enkel belang bij een Algemene Synode, die qua samenstelling een zuivere vertegenwoordiging van de kerk bood en met meerderheid van stemmen onder meer de belijdeniskwestie tot een oplossing zou brengen. Zij vreesden de dictatuur van de (orthodoxe) meerderheid. Centraal in hun beide adviezen stond dan ook de bescherming van de (rechten der) minderheden.

Het advies van de evangelische of middenpartij heeft onmiskenbaar een conservatief en opportunistisch karakter. Kort samengevat komt het neer op een kristalliseren van de drie richtingen of een splitsing van de kerk in drie richtingen, die elk een eigen belijdenis hebben, maar geen leertucht mogen toepassen. Via evenredige vertegenwoordiging in de besturen vormden de drie dan samen één kerk. Dit advies was er duidelijk op uit de bestaande machtsverhoudingen voor de toekomst vast te leggen. Voorgoed de Synode afschaffen kon natuurlijk niet, maar die mocht pas na tien jaar bijeenkomen. Dit laatste werd door de moderne vertegenwoordigers als een risico-faktor bekritiseerd. Zo'n Synode zou alle bepalingen ten gunste van de minderheden toch weer kunnen afschaffen. Zij verwierpen heel het idee van zo'n Synode, omdat die een orthodoxe meerderheid zou kunnen hebben. Zij wilden de reorganisatie niet naar de toekomst verschuiven maar die nu tot stand brengen, voordat het te laat was. Het confessionele deel van de commissie daarentegen vond die termijn van tien jaar veel te lang duren en wees de voorgestelde splitsing van de kerk en de definitieve opheffing van de leertucht af. In tweede instantie werd dit advies naar aanleiding van de gegeven kritiek bijgesteld. De belangrijkste wijziging was dat de beperking bij het recht van eigen organisatie tot de drie richtingen verviel, waardoor elke minderheid dit recht toekwam. Deze aan-